

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Suunnitelmaluonnoksessa on esitetty kolme tavoitetta: toimivuus, turvallisuus ja kestävyys. On hyvä, että turvallisuus on nostettu yhdeksi keskeisistä tavoitteista, mutta luonnoksessa jää epäselväksi liikennejärjestelmän kytköksen laajuus liikenneturvallisuuteen. Luonnoksessa liikennejärjestelmää lähestytään korostetusti infrastruktuurin pohjalta.

Liikenneturvallisuudessa järjestelmää lähestytään Safe System -tavalla, jonka eri peruspilareita ovat liikennejärjestelmän turvallisuuden hallinta, turvalliset tiet, turvalliset nopeudet, mutta lisäksi turvalliset ajoneuvot, turvalliset kuljettajat ja onnettomuuksien jälkihoito. Näistä tärkeimpänä tässä yhteydessä voi pitää valtiovallan sitoutumista monialaiseen liikennejärjestelmän turvallisuuden hallintaan. Liikenne12 -ohjelman kirjaukset tukevat hyvin erityisesti tätä pilaria.

Suunnitelman oikeusperustassa mainitaan EU:n liikenneturvallisuustavoitteet. Liikennejärjestelmän nykytilan kuvauksessa mainitaan liikenneturvallisuustilanne, jossa henkilövahingoilla mitattuna tieliikenteen turvattomuus korostuu muihin liikennemuotoihin verrattuna. Suunnittelun lähtökohdissa mainitaan, että liikenneturvallisuutta parannetaan kaikissa liikennemuodoissa kokonaisvaltaisesti Safe System -lähestymistavan mukaisesti.

Safe System -lähestymistavassa tunnistetaan, että ihminen saattaa tehdä virheitä ja liikennejärjestelmän tulisi näissä tapauksissa tukea tienkäyttäjää estymään vakavilta seurauksilta. Ohjelman strategiset linjaukset tukevat vähintään osaksi Safe System lähestymistapaa.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Suunnitelmaluonnoksessa ei kuvata erityisen tarkasti liikenneturvallisuuden parantamiseksi suunniteltuja toimenpiteitä. Suunnitelmien yhteensovittamisessa viitataan liikenneturvallisuusstrategiaan, jota ollaan parasta aikaa päivittämässä. Näiden välinen todellinen kytkös jää tässä vaiheessa vielä hieman epäselväksi.

Liikenne12 -ohjelmaluonnos painottuu selkeästi infrastruktuuriin. Safe system -lähestymistavassa infrastruktuuriin erityisesti liittyvät pilarit ovat turvalliset tiet ja turvalliset nopeudet. Yksi keskeisimmistä liikenneturvallisuusongelmista on altistuminen hengenvaarallisille törmäysvoimille, joihin vaikuttaa erityisesti ajosuuntien fyysinen erottelemattomuus maantieverkolla. Tämä olisi syytä tunnistaa ja mainita ohjelmassa.

Lausuntopyyntöön mukaan vuodesta 2029 alkaen parantamistoimenpiteisiin varataan perusväylänpidon vuosittaisesta määrärahasta keskimäärin 50 miljoonaa euroa pieniin parantamisiin. Tarpeen mukaan pienet parantamishankkeet toteutetaan kehittämisen momentilta, mikäli perusväylänpidon rahoitus ei ole riittävää korjausvelan tarkoituksenmukaiseen hallintaan. Edellisessä ohjelmassa rahoitusta oli mainittu kohdennettavan liikenneturvallisuutta parantaviin hankkeisiin, olisi syytä kirjata sama huomio tähänkin. Muussa kohdassa on toki mainittu, että parantamisrahoitusta on tarkoitus kohdentaa maanteiden alueellisesti liikennejärjestelmäsuunnitelmat huomioiden ensisijaisesti tieliikenteen turvallisuutta parantaviin toimiin, kuten kävelyn ja pyöräliikenteen väylien, tievalaistuksen ja liittymien parantamisiin.

Safe system -lähestymistavan muut pilarit: turvalliset ajoneuvot, turvalliset kuljettajat sekä onnettomuuksien jälkihoito eivät ole erityisesti esillä tässä liikenne12-ohjelmassa. Päivitettävässä erillisessä liikenneturvallisuusstrategiassa on tärkeitä kiinnittää erityistä huomiota näihin kokonaisuuksiin.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

Suomi on sitoutunut Euroopan yhteisiin haasteellisiin liikenneturvallisuustavoitteisiin. Ohjelmaluonnoksessa ei käsitellä rahoitusta erityisesti liikenneturvallisuuden parantamiseen. On huomioitava, että liikenneturvallisuusstrategiainkin toimenpiteiden rahoitus perustuu osaltaan liikennejärjestelmäsuunnitelman puitteissa laadittaviin rahoitussuunnitelmiin ja ohjelmiin. Ohjelman ja liikenneturvallisuuden keskeisten ongelmien yhteensovittaminen jää tältä osalta hieman epäselväksi.

Viitaten aiemmin mainittuihin tiedossa oleviin keskeisiin liikenneturvallisuusongelmiin maantieverkolla (ajosuuntien erottelemattomuus) tulisi todeta, että ratkaisut ovat kalliita eikä niitä pystyttäne tällä ohjelmalla kokonaan toteuttamaan. Ohjelmaan olisi kirjattava tietoinen ratkaisu olla toteuttamatta keinoja, joilla olisi merkittävä vaikuttavuus ja että 'liikenneturvallisuusvelkaa' kertyy.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

Ohjelman liikenneturvallisuusvaikutuksia ei ole vielä arvioitu.

Muut huomiot?

Suunnittelussa huomioiduissa ohjelmissa ja strategioissa ei mainita Väyläviraston vuonna 2018 aloittamaa tasoristeyksien turvallisuusohjelmaa. Tasoristeysohjelman eteneminen on turvattava.

Parkkari Kalle
Onnettomuustietoinstituutti